

Herkennen en behandelen van trauma bij mensen met EVB+

Ga naar [menti.com](https://www.menti.com) en gebruik de code 6595 7308

- Trauma bij EVB
- EMDR voorbeeld
- Onderzoek Amerpoort

Annemieke Hoogstad
GZ-psycholoog & onderzoeker
a.hoogstad@amerpoort.nl

Amerpoort

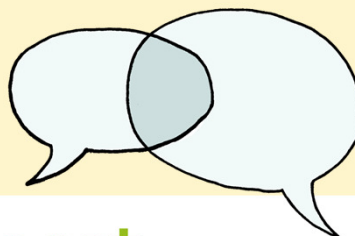
Casus

Sam is 8 jaar en woont samen met haar moeder. Zij gaat naar ZMLK onderwijs, er is sprake van een leerachterstand. Emotioneel lijkt ze op 2/3 jaar te functioneren. Sam is een expressief meisje dat graag dingen zelf wil doen. Ze bepaalt graag hoe zaken verlopen. Ze houdt van spelletjes doen met haar moeder en is gek op de hond.

Haar moeder vraagt de gezinscoach om hulp bij het naar bed brengen. Sam wil namelijk niet naar bed. Ze gaat onder de tafel zitten, roept hard 'Nee!' en wil niet meekomen. Ze kan dan ook gaan schoppen en slaan. Moeder heeft al geprobeerd er een spelletje van te maken (wie het eerste zijn tanden gepeetst heeft...) Dit helpt soms.

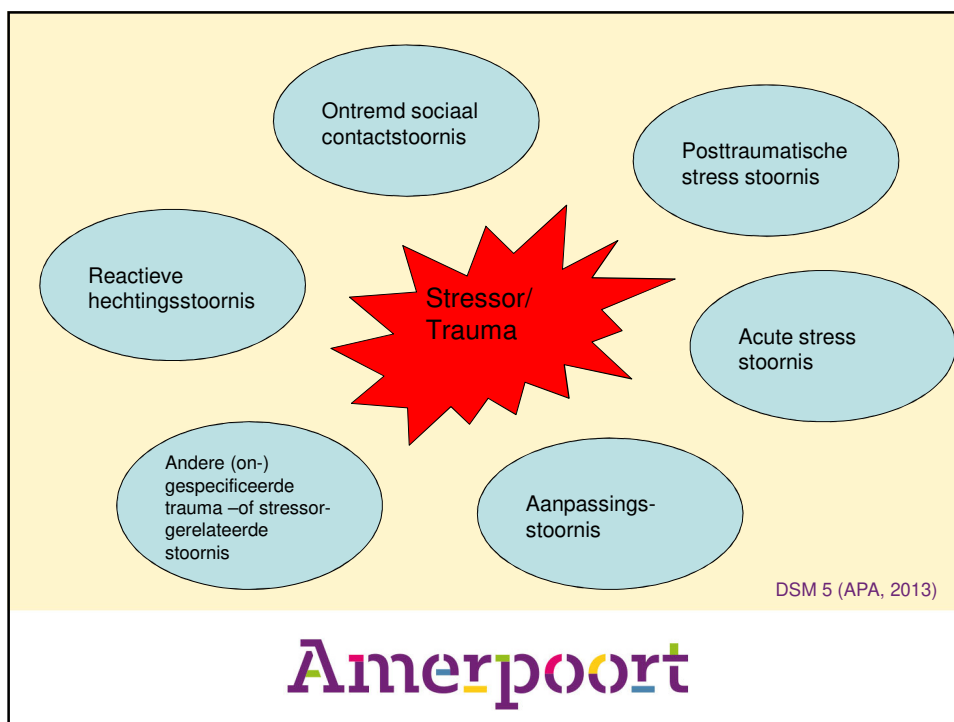
Hoe kan moeder dit het beste aanpakken?

<https://www.mentimeter.com/s/fbab612ce88bf5e859041393b02201a6/630dbd723d46>

Amerpoort

Quiz

Ga naar [menti.com](https://www.menti.com) en gebruik de code 6595 7308

Amerpoort

Post-Traumatische Stress Stoornis

DSM 5 (APA, 2013):

- Psychische problemen na traumatische ervaringen zoals feitelijke of dreigende dood, ernstige verwonding of (seksueel) geweld.
- Herbelevingen, vermijding van prikkels die met trauma te maken hebben, negatieve veranderingen in gedachten en stemming en veranderingen in arousal en reactiviteit.
- Aangepaste criteria voor kinderen < 6 jaar

Amerpoort

Trauma & VB

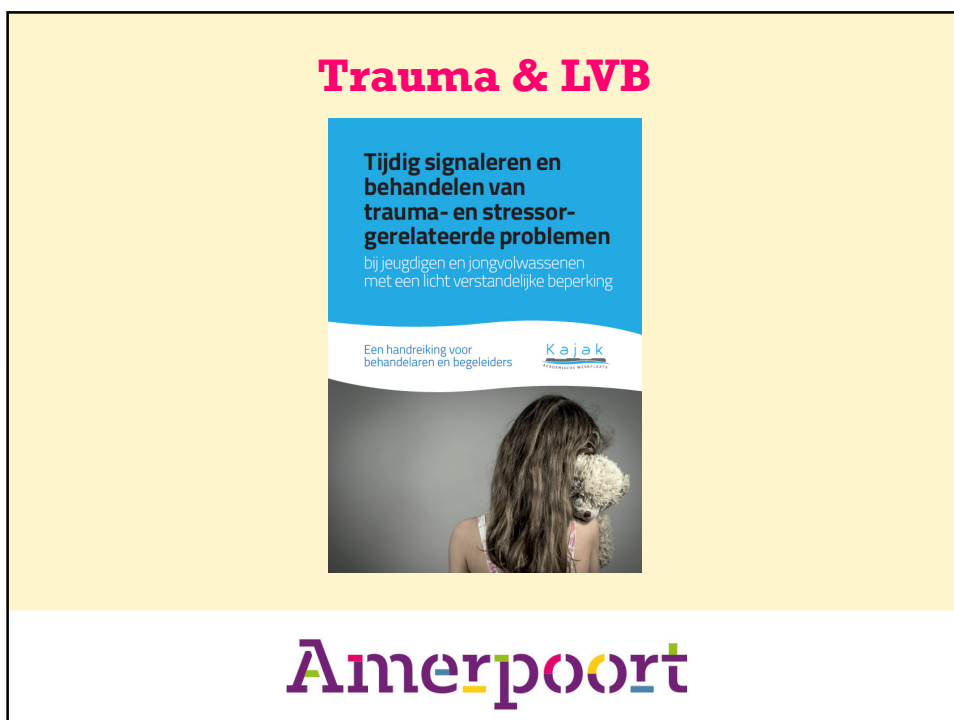
Mensen met een VB hebben een **hoger risico op PTSS**

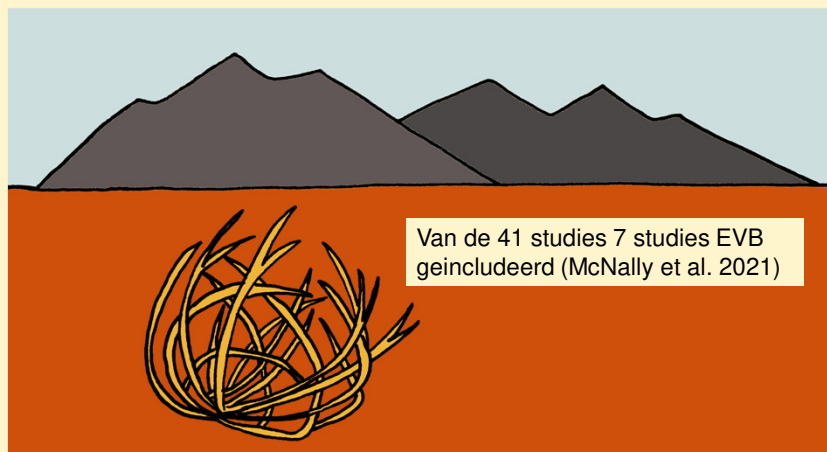
Hoe zit dat?

- vaker meemaken traumatische gebeurtenissen
- problemen met informatieverwerking (beperkt inzicht)
- gebrekkige adaptieve vaardigheden (slechte stressregulatie, beperkte communicatie)
- meer afhankelijk van anderen/ beïnvloedbaar/ weinig assertief
- afwezigheid hulpbronnen en steunend netwerk

Amerpoort

Trauma bij EVB?

Van de 41 studies 7 studies EVB
geincludeerd (McNally et al. 2021)

Amerpoort

Hoe herken je PTSS bij VB?

LVB: PTSS-symptomen verschillen niet van kinderen met een vergelijkbare ontwikkelingsleeftijd.

Bij MVB of lager: waarschijnlijk net als bij kinderen <6 jaar vooral gedragsmatig. Minder nadruk op cognities.

MVG?

Amerpoort

Herbelevingen

- Terugkerende indringende, onvrijwillige, pijnlijke herinneringen en dromen.
- Dissociatie (flashbacks)
- Lijdensdruk bij triggers
- Duidelijke lichamelijke reacties op herinnering

LET OP:

- Traumatisch spel
- Nare dromen hoeven qua inhoud niet samen te hangen met trauma
- Intrusies hoeven niet pijnlijk te zijn

Amerpoort

Vermijding

Uit de weg gaan van:

- praten of denken aan trauma
- gevoelens die samenhangen met trauma
- **activiteiten, plaatsen of fysieke aspecten;**
- **personen, gesprekken, interacties**

Jonge kinderen:

- externe prikkels (plaatsen/ mensen), verminderde interesse, sociaal terug trekken.

Amerpoort

Negatieve cognities en stemming

- Belangrijk stuk herinnering kwijt
- Voortdurende en overdreven gedachten over zichzelf, anderen of de wereld ('ik ben slecht' 'niemand is te vertrouwen')
- zichzelf of anderen schuld geven terwijl dit niet klopt
- **Negatieve gemoedstoestand (angst, afschuw, boosheid, schuldgevoel, schaamte, etc.)**
- **Verminderde belangstelling voor/ deelname aan activiteiten**
- Gevoelens van vervreemding of onthechting naar anderen
- **Onvermogen positieve emoties te ervaren**

Extra bij jonge kinderen:

- sociaal teruggetrokken gedrag

Amerpoort

Verandering in arousal

- **Prikkelbaar, kort lontje**
- Roekeloos gedrag
- **Alert op gevaar**
- **Schrikachtig, snel angstig**
- **Slaap- en/of concentratieproblemen**

Jonge kinderen:

- Extreme driftbuien

Amerpoort

Trauma & begeleiding

Kern traumasensitief begeleiden (Coppens & Van Kregten, 2018; Scharloo, Van Kregten & Soro, 2021):

- weten wat trauma is;
- begrijpen impact van trauma;
- leren gepast te reageren op de gedragsmatige en emotionele uitdagingen;
- creëren van een veilige omgeving en versterken van veerkracht;
- opvoeders goed voor zichzelf leren zorgen en steun en hulp leren te vragen en zoeken.

Amerpoort

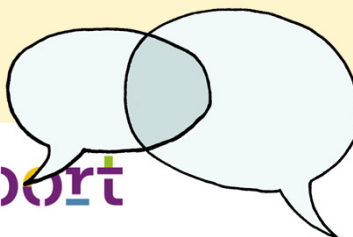
Casus

Sam is 8 jaar en woont samen met haar moeder. Zij gaat naar ZMLK onderwijs, er is sprake van een leerachterstand. Emotioneel lijkt ze rond 2-3 jaar te functioneren. Sam is een expressief meisje dat graag dingen zelf wil doen. Ze bepaalt graag hoe zaken verlopen. Ze houdt van spelletjes doen met haar moeder en is gek op de hond.

Sam heeft tot haar 2e levensjaar meegemaakt dat haar moeder en haar broer door haar vader werden geslagen. Dit gebeurde als Sam op bed lag. Sam zag het niet, maar heeft het wel gehoord. Ze ging dan huilen. Haar moeder troostte haar nadien.

Haar moeder vraagt de gezinscoach om hulp bij het naar bed brengen. Sam wil namelijk niet naar bed. Ze gaat onder de tafel zitten, roept hard 'Neel!' en wil niet meekomen. Moeder heeft al geprobeerd er een spelletje van te maken (wie het eerste zijn tanden gepeetst heeft...) Dit helpt soms.

Hoe kan moeder dit het beste aanpakken?

Amerpoort

EVb & Traumabehandeling

Klein aantal gepubliceerde **casestudies**: na EMDR verbeteringen op meerdere levensgebieden

geen gecontroleerde (case) studies

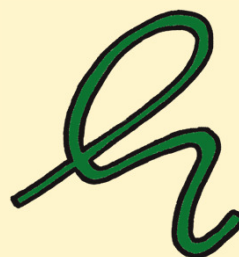
(Gilderthorp, 2015; McNally et al, 2021)

Amerpoort

EMDR: Eye Movement Desensitization and Reprocessing

Geprotocolleerde traumabehandeling met als doel onverwerkte, ingrijpende levensgebeurtenissen te verwerken en zo klachten te verminderen (dus niet alleen bij PTSS)

Effectieve & eerstekeuze behandelvorm voor PTSS zowel bij volwassenen als kinderen (De Jongh et al, 2019; NICE, 2018; WHO 2013)

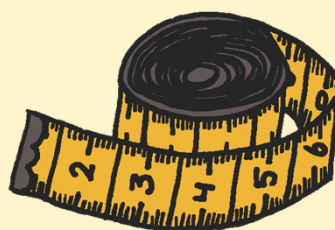
Amerpoort

EMDR & VB

Review (Keesler, 2018): EMDR met 8 studies meest onderzocht bij VB en PTSS.

EMDR geschikt want:

- weinig verbaal
- geen extra beroep op cliënt tussen sessies door (huiswerk)
- mogelijk voor lager ontwikkelingsniveau
- afleidende taak aanpasbaar.

Amerpoort

EMDR verhalenmethode

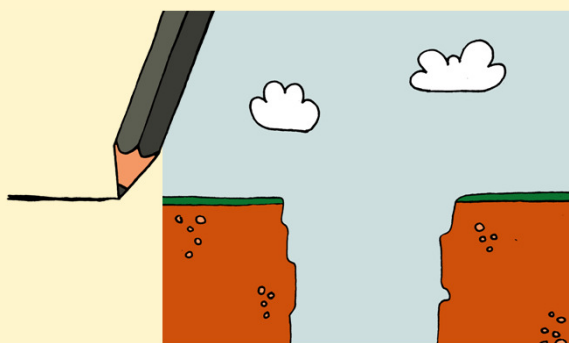
- Voor kinderen of mensen met een ontwikkelingsleeftijd <4 jaar.
- Activering van de herinnering door voorlezen verhaal over de traumatische gebeurtenis(-sen)
- Vanuit het perspectief van cliënt.
- Ouders/verzorgers lezen het verhaal voor, terwijl cliënt wordt afgeleid
- Reacties en associaties van cliënt tijdens de EMDR

Amerpoort

Wetenschappelijk onderzoek

Diagnostiek en behandeling van PTSS bij een E&MVB

Amerpoort

Het onderzoeksteam

Het onderzoeksteam bestaat uit:

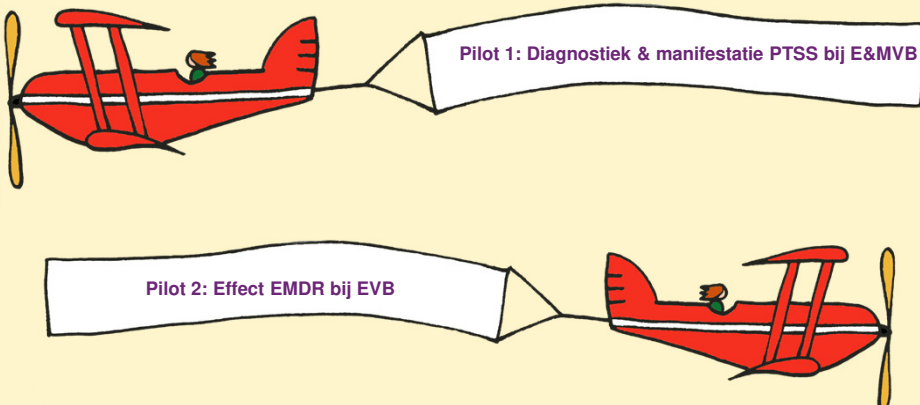
- Annemieke Hoogstad, GZ-psycholoog bij Amerpoort en hoofdonderzoeker
- Master-studenten orthopedagogiek RU
- Lenieke Velis, manager van het expertisecentrum van Amerpoort
- EMDR therapeuten (Amerpoort, Sherpa & ASVZ)

Het onderzoek wordt in samenwerking gedaan met:

- Robert Didden, hoogleraar bij de Radboud universiteit

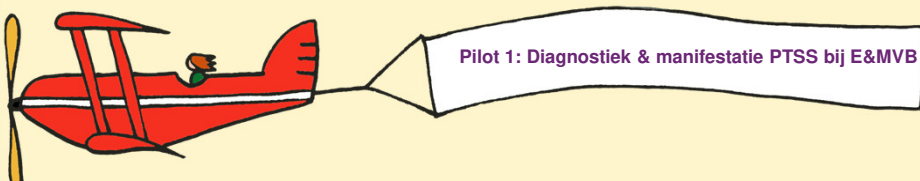

Pilotstudies

Mede mogelijk gemaakt door:

Stap 1: ontwikkelen DITS-EVB

DITS EVB voor ouders/ verzorgers

Diagnostisch Interview Trauma en Stressoren
Ernstige tot Matige Verstandelijke Beperking

Liesbeth Mevissen
Annemieke Hoogstad
Ad de Jongh
Robert Didden

Vraagt naar:

- Potentieel traumatische gebeurtenissen & stressoren
- PTSS symptomen
- Lijdensdruk

Amerpoort

Op basis van:

Amerpoort

Stap 2: toetsen in praktijk

DITS-EVB afnemen bij verzorgers en verwanten van 25 volwassenen & 25 kinderen met een ernstige en matige VB

Antwoord krijgen op vragen als:

- Bij wie?
- Soort life events?
- Betrouwbaar?
- Meet wat hij moet meten?

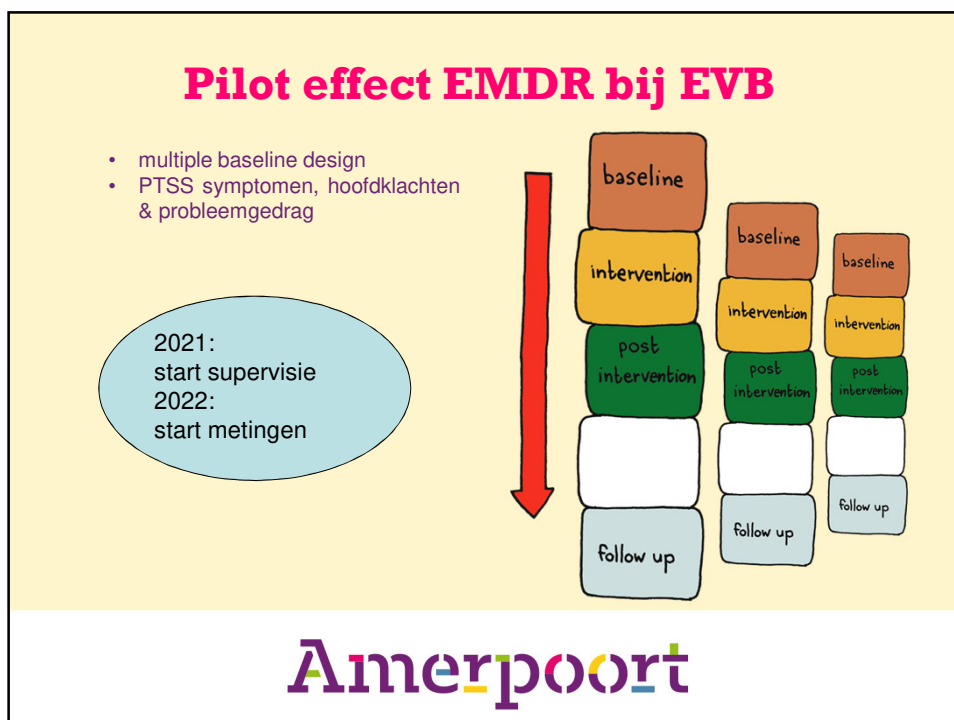
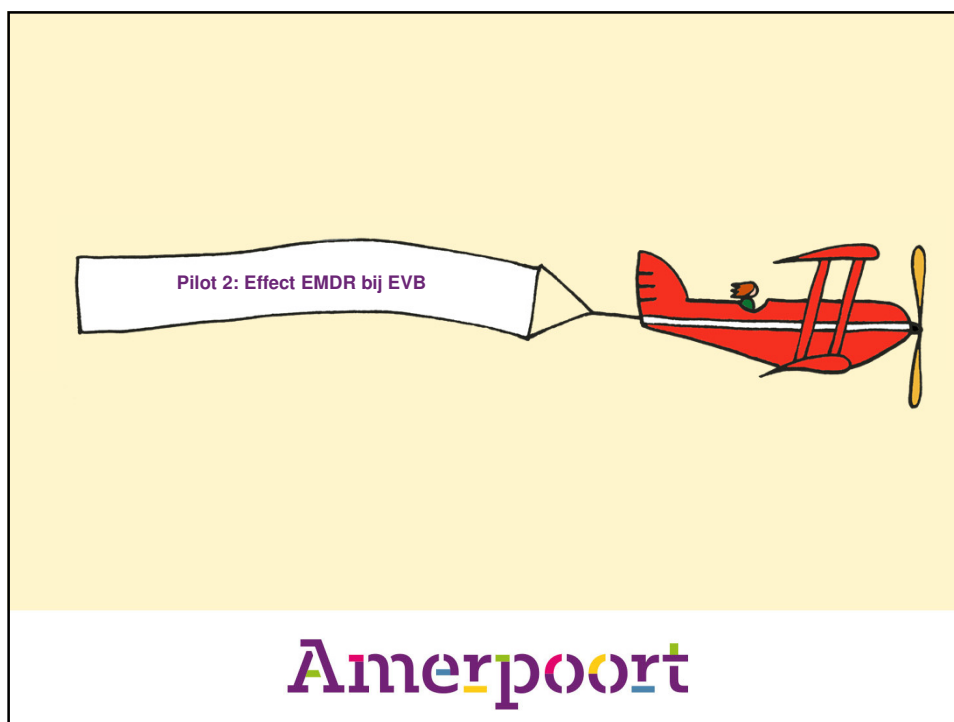
Amerpoort

Stap 3: aanpassen DITS-EVB

Stap 4: toetsen in grotere groep

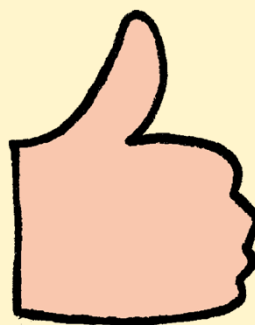
Amerpoort

Om mee te nemen....

“If we do not look for it, we do not see it”
(Kildahl, Helverschou, Bakken & Oddli, 2020)

- Breng levensgeschiedenis in kaart met verwanten
- Gebruik verschillende informanten
- Vraag specifiek naar trauma (*DITS-EVB*)
- En kijk breder dan A-criterium
- Breng triggers in kaart m.b.v. systematische observatie
- Weet dat behandeling nodig en mogelijk is!

Amerpoort

Meedoen?

Wil je organisatie meedoen met de vervolgstudie?

Laat het me weten!

a.hoogstad@amerpoort.nl

Amerpoort

Dank!

Amerpoort